

Opgaven i teoretisk pædagogikum, maj 2018

Tema 1: Formativ evaluering og feedback

Den politiske aftale fra juni 2016 om styrkede gymnasiale uddannelser pointerer, at *"den enkelte skole skal anvende evalueringsformer og feedback, der ubureaukratisk og retvisende kan understøtte elevernes faglige udvikling"*. Aftalen kræver specifikt, at *"der bliver lagt mere vægt på fremadrettet, formativ evaluering"*. Det betyder, *"at eleven ikke kun modtager en karakter som evaluering på en opgave, men også får klare anvisninger på, hvordan det er muligt at forbedre sig"*¹. Disse intentioner er omsat i Gymnasieloven og læreplanerne².

Torben Spanget Christensen peger på, at interessen for formativ feedback hænger sammen med ønsket om at give den enkelte elev de bedst mulige udviklingsbetingelser, med behovet for livslang læring i et globalt samfund og med skolernes forpligtelse på at forbedre deres løfteevne³.

Christensen tilføjer, at formativ evaluering er evaluering *for* læring og ikke evaluering *af* læring. Det er en proces, hvor læreren *optager* elevernes udsagn, diskuterer dem og giver dem retning, og hvor eleverne *optager* lærernes udsagn for at kunne evaluere deres faglige niveau i forhold til det niveau, som læreren lægger⁴.

Evalueringsinstituttet (EVA) skriver: *"Formativ evaluering og feedback giver læreren og eleven mulighed for at undersøge, hvor eleven er nu i sin læreproces i forhold til, hvor eleven skal hen, og hjælpe med at udpege de næste skridt i elevens læreproces. Den formative evaluering og feedbacken kan på den måde bidrage til at mindske afstanden mellem elevens aktuelle faglige niveau og de mål for elevens faglige udvikling, som læreren og eleven i fællesskab opstiller. Dermed kan den formative evaluering og feedbacken medvirke til at styrke elevernes læring"*⁵.

EVA påpeger, at det er en pointe at adskille summativ evaluering i form af karakterer fra feedback. Årsagen er, at en summativ evaluering, der gives samtidig med feedback, kan risikere at skygge for feedbacken, der ellers kunne hjælpe eleven videre i dennes læring, og at det udviklingspotentiale, der kan hentes fra feedbacken, derfor ikke bliver indfriet⁶.

Forskningen peger på tre hovedingredienser i forbindelse med feedback, nemlig feed up, feed back, og feed forward. Formålet med feed up er at besvare spørgsmålet: "Hvor skal jeg hen?". Feed back handler om: "Hvor er jeg nu?" og feed forward om: "Hvordan kommer jeg videre?"⁷.

¹ <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/gym/pdf16/jun/160603-styrkede-gymnasiale-uddannelser.pdf>

² Se fx §§ 21, 28 og 71 i <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=186027>

³ Se Jens Dolin et al: Gymnasiepædagogik. Hans Reitzels Forlag, 2017 kap. 5.1.

⁴ Christensens ph.d.afhandling fra 2005, side185f. Link:

https://www.sdu.dk/da/forskning/phd/phd_skoler/phd_humaniora/ph,-d,-d,-afhandlinger

⁵ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/feedback-integreret-del-undervisningen-vidensopsamling>

⁶ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/feedback-integreret-del-undervisningen-vidensopsamling>

⁷ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/feedback-integreret-del-undervisningen-vidensopsamling>

Opsamlingen fra EVA nævner tre centrale kilder til evaluering af elevernes læring: Elevarbejde, observation og dialog. Elevarbejde kan fx være skriftlige opgaver, portfolio, projektarbejde eller tests. Observationer kan vedrøre elevens kompetencer, fx læsefærdigheder, lytte- og talefærdigheder eller samarbejde med andre. Dialog kan være samtaler mellem læreren og eleven eller samtaler med klassekammeraterne, der har elevens læring som omdrejningspunkt. Christensen tilføjer selvevaluering⁸, og Ellen Krogh anviser flere former for rettestrategier for det skriftlige arbejde⁹. Hun har også anbefalet portfolio som evalueringsform¹⁰.

I en anden rapport diskuterer EVA virkningsfulde elementer i skolernes arbejde med formativ feedback og giver konkrete eksempler fra skolernes arbejde. Fx om arbejdet med at bruge formativ feedback i matematik på Hansenberg htx¹¹.

I rapporten understreger såvel lærere som elever, at mundtlig feedback og dialog i forbindelse med feedbacken mellem lærer og elev i særlig grad kan understøtte elevens forståelse og fastholdelse af feedbacken¹².

Der nævnes fire elementer, som lærere og elever oplever som særligt virkningsfulde at arbejde med i relation til formativ feedback i den daglige undervisning. Der er tale om:

- At synliggøre mål og mening i fagene
- Fokuseret, fastholdt og omsat feedback
- Fokus på processen frem for produktet
- Inddragelse af eleverne¹³

En udfordring kan her være det asymmetriske lærer-elevforhold og problemer omkring magtforholdet. Denne asymmetri kan dog imødegås både ved at have klare regler for fx lærer-elev samtalen og ved at inddrage eleverne i feedbacken i form af peer-feedback¹⁴.

Trine Juul m.fl. beretter i en kronik i Gymnasieskolen om erfaringer med peer feedback i arbejdet med skriftlighed: *”Metoden indeholder et enormt læringspotentiale, men alle fra Elbow til Dysthe er også enige om, at den i praksis er forbundet med en lang række udfordringer [...] Det at vise sine ufærdige tekster til andre, er for mange forbundet med ubehag og angst for negative kommentarer”*¹⁵.

Mette Machholm, der underviser i fysik i Helsingør, bruger evalueringsportalen Peergrade, hvor eleverne afleverer deres opgaver, hvorefter systemet sætter en anden elev til at give feedback ud

---

⁸ Se Jens Dolin et al: Gymnasiepædagogik. Hans Reitzels Forlag, 2017 kap. 5.1.

⁹ Se Jens Dolin et al: Gymnasiepædagogik. Hans Reitzels Forlag, 2017 kap. 4.8.

¹⁰ Se afsnittet om portfolioevaluering i Erik Damberg et al: Gymnasiepædagogik. 1. udgave. Hans Reitzels Forlag, 2006, kapitel V,4, og skriftserien Gymnasiepædagogik nr. 40 og nr. 60. Link:

https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/ikv/formidling/gymnasiepaedagogik/udgaver

¹¹ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/gymnasiernes-arbejde-formativ-feedback>, side 20 med videre link

¹² <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/gymnasiernes-arbejde-formativ-feedback>

¹³ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/gymnasiernes-arbejde-formativ-feedback>

¹⁴ Se Jens Dolin et al: Gymnasiepædagogik. Hans Reitzels Forlag, 2017 kap. 5.1.

¹⁵ <https://gymnasieskolen.dk/peer-feedback-i-gymnasiet--fokus-paa-elevenes-skriveprocesser>.

fra lærerens spørgsmål ¹⁶, og Christine Friis Lippert fra Københavns Åbne Gymnasium har arbejdet med peer respons i tysk¹⁷.

Ane Qvortrup beskriver metoden *Small Measures*, der hurtigt og nemt integrerer feedback i den daglige undervisning. Metoden anvender et skema med 6-8 spørgsmål, som omhandler en specifik og afgrænset aktivitet, med to afkrydsningsmuligheder ('ja', 'nej'), som skal få eleven til at sammenholde sin præstation i en given undervisningssammenhæng med en ønsket standard¹⁸.

Ifølge Crossman og Kite skal eleverne have et fælles sprog, de kan anvende, når de giver respons i et givet fag, og udbyttet er størst, hvis responsen gives ansigt til ansigt ¹⁹. K. Topping tilføjer, at hvis peer respons er kriteriebaseret²⁰ og stilladseret af læreren, kan den levere samme validitet og reliabilitet som lærerrespons. Han tilføjer, at det er vigtigt, at eleverne lærer sig, at peer respons er rettet mod faglig udvikling og læring og ikke er en personrettet kritik²¹.

Der er en række udfordringer forbundet med feedback. Mange af de formative arbejdsmetoder, som benyttes på skolerne, indebærer, at eleverne skal være eller blive selvevaluerende og læringsbevidste, mens læreren spiller en central rolle som læringsvejleder, facilitator og rollemodel. For elever såvel som lærere er det roller, der kan være anderledes, end de er vant til, og som de derfor har behov for at træne og udvikle²².

Gymnasiet er i stigende grad præget af en præstationskultur med stor fokus på karakterer²³. Derfor kræver det ifølge Camilla Hutters en kulturændring at øge den formative feedback. Karakterfri klasser er et forsøg på at skabe denne kultur ²⁴.

¹⁶ <https://gymnasieskolen.dk/laerere-om-elev-til-elev-feedback-elever-laerer-mere>

¹⁷ Tidsskriftet Gymnasieforskning, nr. 9, december 2016, side 4-11

¹⁸ Se Ane Qvortrup: Small Measures i <http://viewer.zmags.com/publication/1b18a3ed#/1b18a3ed/1>

¹⁹ Crossman, J. og Kite, S.L. (2012). Facilitating improved writing among students through directed peer review. *Active Learning in Higher Education*, 13 (3), side 219-229

²⁰ Se om kriteriebaseret respons side 255ff i: Piekut, A. og Hobel, P. (2016). Dobbelt integration af skrivning på VUC – kollaborativ skrivning og peer-respons i klasserummet. I Beck, S. et al. (red.) *Forskning i og med praksis på VUC. Nye veje for tænkning, tale, skrift og handling*. København: Forlaget Unge Pædagoger

²¹ Topping, K. (2005). Trends in Peer Learning. *Educational Psychology*, 25 (6), side 631-645 og Topping, K. (2009). Peer Assessment. *Theory into Practice*, 48, side 20-27

²² <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/gymnasiernes-arbejde-formativ-feedback>

²³ <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/karaktergivning-gymnasiet>

²⁴ <http://gymnasieskolen.dk/minister-karakterfrie-klasser-skal-bremse-perfekthedskultur>

Opgaveformulering:

Inden for temaet "formativ evaluering og feedback" skal du udarbejde en problemformulering, som afgrænser og fokuserer på et eller flere aspekter ved temaet, som det bl.a. er udfoldet ovenfor.

Med udgangspunkt i dit valgte problem skal du analysere og vurdere et kortere eller længere undervisningsforløb i et af dine fag eller på tværs af fag, hvor du har arbejdet med formativ evaluering og feedback som en væsentlig del af undervisningen.

Du skal inddrage såvel almindidaktik som fagdidaktik, og dine didaktiske valg skal begrundes både teoretisk og praktisk. Se i øvrigt krav til opgaven i Studieordningen for Uddannelsen i teoretisk pædagogikum.